

VALIKAINED TALLINNA TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMIS

Kooli õppekava kohaselt peab gümnaasiumis kitsast matemaatikat õppides valima ühe järgnevatest valikainetest:

- Arvutiõpetus
- Bürootöö
- Pärimuskultuur
- Soome keel

Valikainet võib samal aastal vahetada septembri jooksul.

Tutvu järgnevatel lehekülgedel õppeainete ja kursuste kirjeldustega enne kursustele registreerumist!

ARVUTIÕPETUS (alates 11. klassist)

I kursus

Esimese mooduli "Tekstitöötlus" eesmärgiks on tutvustada oskusi tekstitöötlusrakenduse MS Word kasutamiseks igapäevaste kirjade ja dokumentide koostamisel.

Kursuse läbinud õppija peab omama järgmisi oskusi:

- Töö dokumentidega ja nende salvestamine eri failivormingutes.
- Sisseehitatud suvandite, näiteks spikrifunktsioonide valimine tööviljakuse tõstmiseks.
- Väikesemahuliste tekstitöötlusdokumentide loomine ja redigeerimine, mis on valmis levitamiseks ja ühiskasutuseks.
- Erinevate vormingute rakendamine dokumendile nende parandamiseks enne levitamist, head tavad sobivate vormindussuvandite valimisel.
- Tabelite, piltide ja jooniste lisamine dokumentidesse.
- Dokumentide ettevalmistamine kirjakoostetoimingute jaoks.
- Dokumendi lehesätete kohandamine ning õigekirja kontroll ja vigade parandamine enne dokumendi lõplikku printimist.

Iga teemadekogu lõpus on välja toodud harjutused iseseisvaks lahendamiseks. Kursus on edukalt lõpetatud kui on edukalt sooritatud arvestustöö.

II kursus

Teise mooduli "Arvutustabelid" eesmärgiks on arendada oskusi tabelarvutussüsteemi MS Excel kasutamiseks igapäevaste dokumentide koostamisel.

Kursuse läbinud õppija peab omama järgmisi oskusi:

- Töö arvutustabelitega ja nende salvestamine.
- Andmete sisestamine lahtritesse ja head töövõtted loendite loomisel. Andmete valimine, sortimine ja kopeerimine, teisaldamine ja kustutamine.
- Ridade ja veergude redigeerimine töölehel. Töölehtede kopeerimine, teisaldamine, kustutamine ja sobiv ümbenimetamine.
- Matemaatiliste ja statistiliste valemite loomine standardsete tabelitöötlusfunktsioonide abil.
- Arvude ja tekstisisu vormindamine arvutustabelis.
- Diagrammide valimine, loomine ja vormindamine teabe mõistlikuks edastamiseks.
- Arvutustabeli leheküljesätete kohandamine ning arvutustabeli sisu kontrollimine ja parandamine enne tabeli lõplikku printimist.

Iga teemadekogu lõpus on välja toodud harjutused iseseisvaks lahendamiseks. Kursus on edukalt lõpetatud kui on edukalt sooritatud arvestustöö.

III kursus

Kolmanda mooduli "Esitlus" eesmärgiks on arendada oskusi esitlusprogrammi MS PowerPoint kasutamises.

Kursuse läbinud õppija peab omama järgmisi oskusi:

- Töö esitlustega.
- Tööviljakuse tõstmine.
- Esitlusvaated.
- Slaidid.
- Teksti käsitlemine.
- Vormindamine.
- Diagrammide kasutamine.
- Lisamine ja käsitlemine.
- Ettevalmistamine.
- Kontrollimine ja ettekandmine.

IV kursus

Kolmanda mooduli "Programmeerimise alused" eesmärgiks on arendada oskusi programmeerimises graafilise programmeerimiskeskonna Scratch baasil.

Kursuse läbinud õppija peab omama järgmisi oskusi:

- Töö rakendusega.
- Lava tööpõhimõtte ja spraidi liigutamine.
- Tsükkel forever ja tinglause if kasutamine.
- Funktsioonid broadcast ja receive.
- Funktsioon clone.
- Uue muutuja loomine.

BÜROOTÖÖ

Valikaine "Bürootöö" on mõeldud neile, kes tahavad tulevikus töötada büroos (või juba töötavad) mõnel ametikohal, kus on vajalikud eelteadmised nii dokumentide koostamisest ja vormistamisest kui ka bürooetiketist. Kursus ei eelda eelnevate teadmiste/oskuste olemasolu, küll peab olema elementaarne tekstitöötlusprogrammi käsitlemise oskus.

Valikaine bürootöö on väga laiapõhjaline. Lisaks kursustel õpitavale, on see lõimitud ka mitmete gümnaasiumiastmes õpitavate ainetega (eesti keel, võõrkeeled, geograafia, kultuurilugu).

Iga kursusel osalenu oskab tulevikus koostada/vormistada korrektseid dokumente: erinevaid kirja liike, protokolle, akte, käskkirju, lepinguid ja loomulikult isiklikke dokumente. Gümnaasiumi lõpuks valmib tuleviku tarbeks igal õppijal oma õpimapp, mis sisaldab kolme õppeaasta jooksul tehtud praktiliste tööde näiteid. Lisaks on saadud algteadmised personalitööst ja tööõigusest.

Kui kõik kursused on läbitud, on õppijal võimalik gümnaasiumi lõpus sooritada koolieksam ja saada ka õppimist tõendav tunnistus.

Valikaine väljundiks on **bürootöötaja**, kes omandatud teadmistel baasil saab koolist kaasa ka õppimist tõendava **tunnistuse**.

Valides valikaine bürootöö:

1. ... on võimalik gümnaasiumi lõpus sooritada valikaines bürootöö koolieksam ja saada ka õppimist tõendav tunnistus. Tunnistus annab täiendavaid võimalusi nii tulevikus edasi õppimisel kui ka tööle asumisel (suurem konkurentsivõime tööturul);

2. Võime tulevikus üldises mõttes paremini hakkama saada s.t:

- a) suureneb sõnavara ja eneseväljendusoskus;
- b) erinevate kursuste läbimine laiendab silmaringi ja annab palju uusi teadmisi.

I kursus: Dokumendihaldus I sisaldab järgmisi teemasid:

- põhimõisted asjaajamises;
- plankide kasutamine organisatsioonis;
- elementide vormistamine dokumentidel;
- bürooetikett.

Esimesel kursusel on põhirõhk aluse panemine järgistele kursustele!

II kursus: Dokumendihaldus II sisaldab järgmisi teemasid:

- 1) ametikiri,
- 2) kirja liigid,
- 3) e-kiri

4) büroetikett

II kursusel on põhirõhk praktilistel töödel s.t teooriat käsitleme ja õpime selleks, et tekiks oskus ametikirju koostada (nii plangil kui e-kirjana).

Selgeks saavad põhilised reeglid kirjade koostamiseks, kirjadele vastamise tähtjad ning koostamise/vormistamise etapid. Koostame/vormistame infopäringuid, avaldust taotlust, volikirja, tõendit, garantii- ja tellimiskirju, samuti õpime koostama/vormistama vastuskirja (tellimuse kinnitust).

III kursus: Dokumendihaldus III

Kursus „Dokumendihaldus III“ sisaldab nelja põhiteemat:

- 1) väljasaadetavate dokumentide ringlus,
- 2) üdplank,
- 3) protokoll,
- 4) akt,
- 5) büroetikett.

Nagu juba kahel esimesel kursusel, õpime teooriat ja kinnistame seda läbi praktiliste tööde. Osad praktilised tööd, mida teeme 11. klassis, on juba ka õpimapi tööd (üldplangi, protokollid ja akti näide, dokumendiringluste skeemid jne).

IV kursus: Dokumendihaldus IV

V kursus: Personalitöö/Tööõigus

VI kursus: Tööõigus

PÄRIMUSKULTUUR

Pärimuskultuuri kursuste sari koosneb erineva temaatikaga kursustest. Pärimuskultuuri kursustel osalemiseks ei pea olema läbitud eelneva klassi vastavaid kursusi, neid võib õppida ka ühekaupa.

I kursus - Rahvakultuur

Pärimuskultuuri I kursus käsitleb Eestimaa üldist kultuurilugu: ajalugu, keel, usundid, rahvused, rahvakalender, haridus, kirjandus, kunst jm + muuseumikülastused ja praktilised ülesanded.

II kursus - Pärimuskultuur ja arheoloogia

Pärimuskultuuri II kursus keskendub arheoloogiateadusele, uurides ühiskonda inimtegevuse tagajärjel tekkinud materiaalsete tõendite põhjal. Kursuse jooksul tutvutakse kultuuriväärtusega esemetega muinasajast uusajani, nende kadumispõhjuste ja leidmislugudega.

Eraldi tähelepanu pööratakse järgmistele teemadele: arheoloogilised välitööd Eestis, arheoloogia andmebaasid, Eesti ehtekultuur, muuseumid kui mälu paigad, hobi arheoloogia ja detektorism.

Museaalide- ning teiste põnevate ajalooliste leidudega tutvutakse nii arheoloogianäituse virtuaaltuuri kaudu kui ka ülikooli teaduskogus ja õppeklassis. Kursuse lõpeb detektorismi välipraktikaga.

III kursus - Rahvamuusika

Pärimuskultuuri III kursus tutvustab meie esivanemate rikkalikku muusikapärandit: rahvalaulu liike ja erinevaid väljendusvahendeid, ürgse regilaulu omapära ja maagilist toimet, rahvatantse ja -pille. Muusika, eelkõige laulmine, saatis eestlaste igapäevaelu ja toiminguid. Rahvalauludega tutvudes saame teada palju huvitavat meie esivanemate tavadest, uskumustest, töödest ja elulaadist.

Tutvume põgusalt ka meie lähimate hõimlaste – läänemeresoome rahvaste pärimusmuusikaga, otsides seoseid eesti tavade, keele ja lauludega.

Kuulame rohkelt muusikaesitusi, algupärastest salvestustest kaasaegsete töötlusteni. Vaatleme, mil moel on elustunud rahvaviisid heliloojate teostes ja kuidas jõuab eestlaste muusikapärand tänasepäevase kontserdipublikuni.

Kursusel on mitmeid praktilisi ülesandeid, mida teeme tunnis, näiteks saab osaleda rahvalaulu loomises, üheslaulmises või sõrmitseda väikekannelt.

Oma esivanemate pärandit tundma õppides oskame väärtustada ja hoida Eesti rahvuskultuuri.

Kursusel osalemiseks ei ole vaja eelteadmisi.

IV kursus - Looduspärimus

Pärimuskultuuri IV kursus viib sind Eesti looduspärimuse ja oma kodupaiga juurte juurde. Kursuse teoreetilises pooles õpime läbi kohapärimuse, taime- ja loomajuttude tundma eestlaste animistlikku maailmapilti. Õpime looduses liikudes märkama vanu hiiepaiku ja talukohti, avastame pärimusega seotud paiku oma kodupaigas, kuulame eakate sugulaste lapsepõlvemälestusi. Leiame koostöös ühe praktilise teema, mida sügavuti saad uurida ja ise läbi katsetada. Nimetan vaid mõned ideed - taimede tundmine ja nendega ravitsemine, taimedega värvimine, seebikeetmine, vanaema hoidiseretseptide katsetamine jms. Vanarahva tarkused ootavad taasavastamist! Looduspärimuse kursusel osalenuna oskad märgata, hoida ja edasi kanda edasi meie rikkalikku pärandit oma lastele. Pärimuskultuuri teadmised annavad sulle väe ja olemise mõtte!

Kursusel osalemiseks ei ole vaja eelteadmisi ega läbida eelduskursusi.

Pärimuskultuuri V ja IV kursus

Kursusel vaatleme, milline oli esivanemate **maagiline maailmatunnetus** läbi **märgisüsteemide**, võrdleme erinevaid sümboleid meile tuntud teiste kultuuride märgisüsteemidega ning kuidas see kajastub tänapäevases **graafilises disainis**. Heraldika. Mis on **peremärk** ja kuidas keel ning kultuur on seotud läbi põlvkondade ja millisel viisil seda siduda jaapani elufilosoofilise mõiste **IKIGAI**ga. **Aineline pärimus**. Rahvamustrite teke ja kajastumine. Vaatleme Eesti rahvariideid. Kuidas **rahvamustreid** kasutatakse **tänapäeval**. Milline on usu ja rahvausundi seos. Kuidas arenes **kirjakunst** ja **köitekunst**. Mõisted püha ja üleloomulik, muistend ja memoraat. Üleloomulikud olendid varasema aja ja tänapäeva eesti rahvausundis. Levinud ended ja uskumused. **Eesti mõisad kultuuri vahendajatena**. **Perekonnakombestik** – Inimelu tähtsündmustega seotud tavand ja selle muutumine. **Toidukultuur** Eestis ja mujal maailmas.

Kursusel osalemiseks ei ole vaja eelteadmisi ega läbida eelduskursusi.

Valikaine Soome keel (6 kursust)

10.klass

Kursus Soome keel 1 katab õpiku Suomen mestari 1 peatükid 1-3. Tegemist on sissejuhatava kursusega, mille jooksul saab õppija ülevaate soome keele hääldamise üldpõhimõtetest, tutvub tähestiku ja numbritega, Soome geograafiaga. Õpib selgeks viisakusväljendid ning ajaväljendid (nädalapäevad, kuud), samuti maade nimetused, keeled, ilm. Teeb tutvust omadussõnadega. Grammatikast tulevad käsitlemisele vokaalharmoonia, sissejuhatatus verbide pööramisse (ka astmevaheldus 1.verbitüübis), eitus ning küsimuste moodustamine. Õppija saab ülevaate ka nimisõnade omastava ja mitmuse nimetava käände moodustamisest ning nimisõnade astmevaheldusest.

Kursus Soome keel 2 katab õpiku Suomen mestari 1 peatükid 4-5. Teemad lähevad mahukamaks, sõnavara laieneb. Käsitletavateks teemadeks on perekond, välimus, riided, päevakava, kell. Grammatikas tehakse tutvust osastava käändega ja väljendiga Minulla on.../ei ole.... Samuti selgub, mida kasutavad soomlased kaasaütleva käände asemel (G+kanssa) ning kuidas ütlevad, kui miski neile meeldib/ei meeldi (pitää+stA). Süvenetakse tegusõnade pööramisse (verbitüübid 1-5), tegusõna kasutamisse koos abitegusõnaga ning tutvutakse mõnede enda kõrvale osastavat käänat nõudvate tegusõnadega. Häälduses pannakse rõhku sõnarõhule, häälikupikkusele ning võetakse veelkord ette diftongid.

11.klass

Kursused Soome keel 3 ja 4 katavad õpiku Suomen mestari 1 peatüki 6-7. Teemad lähevad mahukamaks, sõnavara laieneb. Käsitletavateks teemadeks on elukohaga seotud teemad (elamute tüübid, korteriplaan, sisustus), reisimine ja (linna)puhkus, liiklusvahendid. Grammatikas võetakse käsile kohakäänded, käsk ainsuses ning pronoomenid tämä, tuo, se. Samuti tehakse tutvust peamiste nimisõnatüüpidega, korratakse nimisõnade astmevaheldust ning pronomeneid tämä-tuo-se. Tutvutakse väljenditega On hauskaa...

12.klass

Kursused Soome keel 5-6 katavad õpiku Suomen mestari 1 peatükid 8-9. Teemad lähevad mahukamaks, sõnavara laieneb. Käsitletavateks teemadeks on toidu- ja köögisõnavara; töösõnavara ja ametid; oma arvamuse väljendamine. Grammatikas käsitletakse seoses toiduainetega taas osastavat (ainesõnad), mis viimases peatükis laieneb objekti moodustamiseks (esmatutvus). Õpitakse järgarve, sest jutuks tulevad kuupäevad; kohamääruseid (*auton takana, pöydän keskellä* jne). Tuletatakse meelde tegusõnatüüpe, õpitakse pöörama tagurpidise astmevaheldusega verbe.

NB! 11.-12. klassi soome keele valikaine kursustega liitumine eeldab eelnevate kursuste positiivsete kursusehinnete olemasolu!

